

Álit um
stýrisskipanarviðurskifti Føroya

Álit um stýrisskipanarviðurskipti Føroya

Álit frá nevdini, landsstýrið setti 1. apríl 1993,
at kanna stýrisskipanarviðurskipti Føroya.

Sjúrður Rasmussen, adv.
Annfinn V. Hansen, adv.
Björn á Heygum, adv.
Hans Trygvi Henriksen, adv. ft.
Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri

Tórshavn 1994

Álit um stýrisskipanarviðurskifti Føroya.

Álit frá nevdini, landsstýrið setti 1. apríl 1993, at kanna stýrisskipanarviðurskifti Føroya.

Í nevdini sótu: Sjúrdur Rasmussen, adv., Annfinn V. Hansen, adv., Bjørn á Heygum, adv., Hans Trygvi Henriksen, adv. ft., Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri.

© 1994, Føroya landsstýri.

Umbróting og prentumsiting: Pf. Hestprent.

Perma: Pf. Grafisk teknistova.

Prent: Pf. Estra Prent.

Innihaldsyvirlit

KAP. 1. Arbeiði nevndarinnar	9
KAP. 2. Samandráttur av álitinum	13
KAP. 3. Stýrisskipanarviðurskifti Føroya fram til 1940	23
<i>Jákup Thorsteinsson:</i>	
Stýrisskipan Føroya í søguligum ljósi	24
Zakarias Wang:	
Stýrisskipan Føroya í fólkarættarligum ljósi	42
KAP. 4. Galdandi stýrisskipan í Føroyum	47
I Vald ríkismyndugleikanna	48
A. Gildi grunlógarinnar fyri Føroyar	48
B. Skipan grundlógarinnar	49
1. Alment	49
2. Kongur og stjórnin	50
Kongur	50
Danska stjórnin	51
Setan	51
Størv og heimildir	52
Ábyrgd	53
3. Fólkingið	54
Val av fólkingi	54
Um føroysku fólkatingsmenninar	54
Starv fólkatingsins	56
4. Dómsvaldið	57
5. Grundlógin § 20	58
6. Frælsisrættindi og aðrar fyriskipanir	59
C Føroyski ummælsrætturin	59
1. Reglur, sum bert viðvíkja Føroyum	59
2. Sum viðvíkja lokalum viðurskiftum	60
3. Aðrar reglur	61
4. Alment um ummælsrættin	62
D. Nær hevur ríkislóggáva gildi í Føroyum	63

II	Vald í Føroyum	65
	A. 1940 bráðfeingis stýrisskipanin	65
	1. Støðan 1940-1945	65
	2. Støðan 1945-1948	66
	B. Heimastýrisskipanin	67
	1. Av hvørjum stýrisskipanarligum slagi er heimastýrslógin ..	67
	2. Innihaldið í heimastýrslógini	70
	Almenna skipanin	70
	Málsræði í felagsmálum	71
	Hvørji mál eru felagsmál	71
	Felagsmál, sum ikki kunnu yvirtakast	71
	Felagsmál, sum kunnu yvirtakast, men ikki eru	74
	Trætur um málsræði	75
	Fyrisitin av dønum	76
	Fyrisitin av føroyingum	76
	Málsræði í sermálum	79
	Hvørji mál eru yvirtikin	79
	Hvørjar avmarkingar setur heimastýrslógin fyri	
	lóggávu og fyrisiting heimastýrisins í sermálum	79
	Eftir hvørji skipan	81
	Forsøgan hjá stýrisskipanarlógini	81
	Alment	81
	Løgtingið	83
	Landsstýrið	92
	Ymsar ásetingar um stýrisskipanina í	
	Føroyum innanhýsis	98
III	Uppafturprent av lóggávuni	100
	A. Lov nr. 169 af 05.06.1953: Danmark riges grundlov	100
	B. Færø Amts Kundgørelse Nr. 11 af 31.03.1948 af	
	Lov om Færøernes Hjemmestyre	112
	C. Løgtingslóg nr. 1 frá 13.05.1948 um stýrisskipan Føroya í	
	sermálum, sum seinast broytt við løgtingslóg	
	nr. 2 frá 03.01.1985	122
	D. Løgtingslóg nr. 2 frá 13.05.1948 um umboðsvald Føroya	128
	 KAP. 5. Fíggjarviðurskifti Føroya (1992)	133
I	Rakstrarroknskapur landskassans fyri fíggjarárið 1992	134
II	Veitingar úr ríkiskassanum til Føroya 1992	135
III	Uttanlandsskuld Føroya (ult. árið)	136

KAP. 6. Ummæli av stýrisskipanini	137
I Inngangur	138
II Løgtingið	139
A. Løgtingið sum lóggávuvald	139
B. Løgtingið sum fyrisingarvald	139
III Landsstýrið	140
A. Valt av løgtinginum	140
B. Ikki politiska ábyrgd móttvegis løgtinginum	140
C. Kollegiuskipan	141
1. Tá ið heimastýrið var stovnst	141
2. Í dag	141
Málsviðgerðin kemur í drag	141
Kann elva til ósakligar avgerðir	142
Førir til, at heildarsjónarmið verða fjónað	142
Ábyrgdin	143
D. Embætismannaskipanin	143
1. Verkliga útbúgvingin	143
2. Arbeidsbýtið millum landsstýrismenn og embætismenn	144
E. Løgtingslógin um ábyrgd landsstýrismanna	145
IV Sorinskrivarin og landfútin	146
A. Sorinskrivarin	146
B. Landfútin	146
V Onnur viðurskifti	148
A. Um nevndir, stýri og ráð	148
B. Uttanríkismál, har føroyingar og danir	149
hava hvør síni áhugamál	149
KAP. 7. Uppskot nevndarinnar	151
I Uppskot til løgtingslóg um stýrisskipan Føroya	152
II Heildarviðmerkingar	170
III Fíggjarligar avleiðingar av uppskotinum	172
IV Viðmerkingar til einstøku greinirnar	173
V Greinir í stýrisskipanarlógini, sum ikki verða endurtiknar í uppskoti nevndarinnar; heldur ikki í broyttum líki	199
KAP. 8. Lýsing av, hvørjar stýrisskipanarreglur neyðugar eru afturat, skulu Føroyar hava fult sjálvstýri	201
I Broyting av donsku grundlógini	202
II Samtykt av eini føroyskari grundlóg	203

III At löggeva og skipa fyri fyrising av írestandi yvirtøkum og taka yvir tey málsøki, sum í dag ikki kunnu yvirtakast sbr. heimastýrslógini	204
IV Avtala við donsku stjórnina (ella aðra stjórn) um aðrar veitingar ..	205
KAP. 9. Fremmandar stýrisskipanir	207
I Ríki við fullveldi (suverænitet)	208
A. Ísland	208
1. Constitution and Government	208
2. Stjórnarskrá Lýðveldisins Íslands	221
B. Noregi	235
C. Svøríki	260
D. Bretland	286
E. USA	325
II Heimastýrisskipanir og stýrisskipanir uttan fullveldi	345
A. Grønland	345
1. Lov nr. 577 af 29.11.1978 om Grønlands hjemmestyre	345
2. Landstingslov nr. 11 af 20.10.1988 om landstinget og landsstyret sum broytt við landstingslov nr. 10 af 21.10.1989	349
B. Áland	359
C. Isle of Man	372
D. Cook Islands (New Zealand)	384
KAP. 10. Bókmentir um stýrisskipanarviðurskifti Føroya	397
1. Bøkur, próvritgerðir og onnur sjálvstøðug rit	398
2. Tíðarritsgreinir og brot úr bókum	404